

①

॥ श्रीगामायेनमः ॥ बानरकोटील्लक्षवेल्क्ष ॥ पउले जैसे उन्नच्छले दृक्ष ॥ तयामध्ये हरीवाहिनिचे पक्ष ॥ ह
 पुमंतविमिषण ॥ १ ॥ दोये हो ते दोहिसे वटी ॥ जैसे पोपि मेसुर्यसोमगगनाचा पोटी ॥ पुणरपि त्रिमा वास्ये ह
 ये पेटी ॥ ते मे परस्परे पेटीले ॥ २ ॥ दोया निशरीने वज्रा ऐसी ॥ परि दोये जाले म्लानमुखी ॥ दोये जण परमदु
 रवी ॥ दोये जम्बूपान गाळीति ॥ ३ ॥ दोया जनागहि वरदाटे ॥ परमसिंते हृदये फुटे ॥ जाका तपउले ऐसे वाटे ॥
 स्मने ना विचार काहि ॥ ४ ॥ विमिषण हण पोहणु मंता ॥ वपीष्ट्या विर्यवंता ॥ काय विचार करणे जाता ॥
 सांगविता वहिला ॥ ५ ॥ सुने शा विमं पति प्राप दक्षजाती ॥ ते जाउनि सिरसागरी पउली ॥ ते सिरण मंज
 री साठवली ॥ ननवानर नृते ॥ ६ ॥ सरिता इंदु स्यावते ॥ सुसुसि गृहि जीवलीण होति ॥ ते सासर्वा
 सहित सिनापति ॥ तारपंजरात निश्चय ॥ ७ ॥ तपंजरा इंदु जिते टाकिले ॥ दब होति बहुत पउले ॥ प
 रि जाजि चिया ऐसे देखिले ॥ नाहि महर्षि व ॥ ८ ॥ तपउलाये कयेक ॥ जे बळिये ये मापरी स अधिक
 ज्या चिया दृष्टे त्रैलोक्य ॥ तणा समापाजसे ॥ ९ ॥ हे सर्व हि उठति ऐसा प्रेक्ष ॥ कवण आहो ज्ञानंदयन ते
 सिद्ध करु तो वायो नंदन ॥ बोलता जाता ॥ १० ॥ हणजे जगाये प्रथम गोधा वरण ॥ कवण विधे पउले कोटी
 कोण ॥ किंति येक मुर्छित किंति गत प्राण ॥ ऐसे कळले पाहिजे ॥ ११ ॥ जस्त केला आता उष्णारस्म ॥ पु
 ञ्जाणी खमरला तमे ॥ ऐसिया स्तवने त्रपन्ने ॥ ते देखती काहि ॥ १२ ॥ आता निवावा जो जणाक ॥ प्रार्थुये

समश्पावक। ज्याचिसिखादेखोनि कावसयंक। मार्गसेडिलिहडता। १३। ऐसिहणुमेंताचिउत्तरे। सानि
बीवरविगदाधरे। हणोगगनमरलेजं धकारे। साहेजग्निकरावा। १४। पृथ्वीपासोनिजाकाशी। उचलल्या
तमाचियारासी। पाहाताआपुलादेहवापनासि। दिसतनाहि। १५। देवास्वामिसीविदेवागमनजाले। मागे
पस्वक्रउदेले। तेसेनबीजस्ताउपरीप्रवर्तले। जं धकाराचेबळ। १६। आतातरावयाजं धकारसागर। जूदि
एकरयेकवेम्हानर। ज्याचेनिमुखेमिळवाहार। इंदरिकादेवासी। १७। जपारअग्निचेसामर्थ। जग्नि
विणक्रियाकर्मवेर्थ। जग्निहोययेथार्थ। परमेधराचेमुख। १८। केकडीसांगोअग्नीनिथोरी। व्यापकजा
लाचराचरी। याजीवमात्राचेजंठरी। नाइतअहिनिवा। १९। काढीपाशांनिगुसवर्तन। रोलजानता
वाजोकांत। वसेत्याचियेततियेनेत्रांत। येकउतहिमाअग्नीवा। २०। हाहिमघ्नतमघ्नोगघ्न। समर्थहा
हुताशन। सिध्यातेहणुमेंताप्रार्थुन। निघोयेतसांगे। २१। ऐसीबिभीषणाचिवदेवाणी। तवंवायुपु
त्रेंवंशसंपटणी। अग्निपाडिलाततक्षणी। धगधगायमान। २२। तोउनिघेतलीरक्षकाष्टे। जेजसंत
गर्भितैलवटे। अवक्रेबाधोनियेकवटे। जग्निअग्निलविला। २३। महाघोरजं धकारी। उक्काहणुमेंतेध
रील्याकारी। ज्वाळालागलियाअंबरी। धउधडीताम्रश्वेत। २४। कैसेउजळलेदिग्मंडळ। भुमितेजपउ
लेतुंबळ। दिसोलागलेसुक्ष्मस्युळ। लोचणईंदीयाते। २५। अग्निचिदिसिफाकडीजेथवरी। तेथु
निजं धकारपुळावाडुरी। जेसागहस्वामिदेखोनिदुरी। जाहेरी। तज्जरनियोनिजाय। २६।

28

कीपउतांमृगेंहाचावारा॥पळतामूमिथोडि कुंजना॥नानाविवेकउदेलियादिगंतना॥जवळीलमोहोजाय॥१॥
किउदेल्यारामनामघेरा॥दुरीच्यादुरीपळतिदोरा॥किशानप्राहीसरीसानारा॥अमपटवासिहोये॥२॥असे
जसंतऐसियापाई॥बोटतिअग्निनेजाच्याळहरी॥स्यास्तवअंधंकाचनिरसेदुरी॥नकनाचिजेसा॥३॥पु
ढेंजग्निचियेनीउजेयेउ॥हणुमंतबीमिषणनिवाउ॥दिखोलागळेधंउमुंउ॥पउलियाविगंचो॥४॥पउलि
याविमडचळथा॥दाराळाकितपावलेवेथा॥विरवीगवीउताणापालथा॥पउलेआहेनी॥५॥दसावरी
दसउन्नळले॥कीपर्वतावरीपर्वतलोटले॥तैरेकरीवरीकोपउले॥जेतदरापावोनि॥६॥कितीयेकजति
रीजले॥कितीयेकमधेचिरबंउले॥कितीयेकदुखेचिरे॥करचरणसगळे॥७॥कितीयेकपायिजंजरीत
कितीयेकमूर्खेनावंत॥कितीयेकहुंकरिगर्जत॥परतुंरवात्तवा॥८॥ऐसेपउलेवान्नरगान॥तयामधे
अमतिदोयेजण॥ऐसेसितोष्पाकिर्पागगनउळा॥९॥स्थितिसर्वापिदेखोनिउळा॥कटकटाह
पातिवेळोवेळा॥जाहारेकर्मासबळा॥ऐसेकायेजाले॥१०॥ब्रह्माउंचेजनंतगोळे॥लिळेकुरुनिमा
यारवेळे॥स्यानधुगजेकायेयेवेळे॥त्रांतिरमुजवलंबिला॥११॥ऐसेबोलतहिंउतायेकेवाइ॥पउ
लाजाबुवंतआरंभवतपाइ॥स्यासिदेखोनितेसमइ॥बिमीषणबोलाइला॥१२॥आहोजाबुवंता
उक्षनाथा॥कैसापउलासिपालथा॥उठोनिबैसगासागवथा॥आह्लाप्रतिसरवया॥१३॥तुसेबांगी

(3)

देखेनि ससरावली॥ दोनि दोपाइ दोनि वक्षस्तुली॥ दोनि दोमुजीये कनौ उली॥ कृतलेखसति॥ ४९॥
ऐसे बिभीषण बेलीला॥ तव जाबु वंत पा होला गला॥ ज्ञान उपपुनि बैस बिला॥ सरी साहणु मते॥ ५०॥ जाबु
वंत ह्मणे गा बिभीषणा॥ कोण गति राम लक्ष्मणा॥ सुयि वमुख कपी गणा॥ खर्तमान कैसे सांगा॥ ५१॥ बि
भीषण ह्मणे जाबु वंता॥ काये सागे तुज मिजाता॥ स कवरण बोधिता॥ लुबोली ह्म मिजाम सि॥ ५२॥
इंदजीना चाति क्षण बानि॥ विरमात्र पडला रनी॥ जे नेहि मांत काचा किणी॥ गत तेज उउगणे जाली॥ ५३॥
जोयिदा काता परमेस्वर॥ ह्दंत जया चाता तारा॥ मण सुष्टी मन संकार॥ महिमा वेदुन जाणे॥ ५४॥
जे साकार आपी निराकार॥ जयाचे प्रतिबिंब सचकार॥ लिखेस्त वजनंत अवतार॥ कार्याकारण धरी॥
नेत धुराज केदं उपाणी॥ महाविरचक्र चूडामणी॥ सुखित होउनि इंदजीना चां बाणी॥ टेकला अवनि वरी॥
तयाचा बंधु जेलक्ष्मणा॥ नन विरक्त नत अग्रगण्या॥ जे पोक्षण मात्रे प्राण॥ हरीला प्रतापी अतिकायावा॥ ५८॥
स्यायिये धनुर्विद्ये पितेव॥ देखेनि गिरे उल्लसित देव॥ इंदजीना चारि भग्न वैभव॥ तो हि मुर्छित पडला॥
अष्टदश पद्मे जयाचे ज्ञे करुनि॥ मिळोनि जाली कपीवाहिनी॥ तो मुख सुग्रीवरणामे दिनी॥ मृगासमा
न पडला॥ ५९॥ जे पोरावण केला भग्न दर्प॥ सृंगीलालं केचासतामं उप॥ सुद्विजयाचा अद्भुत प्रताप॥ तो अं
गद हि पडला॥ ६०॥ जयाचा पिता प्रळया नव॥ ज्यायितु जे सिमदिराचव॥ ग्रह स्तारी सेनापति नीव॥ तो हि

महाविनपडला ॥ ५१ ॥ समुद्रासमाजयावेवळविर्य ॥ पृथ्वीचियाहेमेनिपुसंयठनीधैर्य ॥ जेणेसिद्धिनेले
 तेनुचेकार्य ॥ तोनवहिरबिबोलाबाणी ॥ जोस्थुळदेहिमेनुसमाज ॥ प्रतापेजेसाहुताशन ॥ बहुगदोसवधिले
 गंधमादणतोहिपडला ॥ ५२ ॥ रणांगणि ॥ ५३ ॥ जेणेबहुतयुद्धिजितिलेनाये ॥ तणासमानमानिलेभुवपात्रये ॥ तो
 हिरणीपडलागवये ॥ रंजनीतावाबाणी ॥ ५४ ॥ जयाचेरवडुविशाळदृश्य ॥ जेणेवधिलेराक्षेसपदांतीलक्ष
 परमपुनुषार्थिगवाक्ष ॥ तोहिपडलारणी ॥ ५५ ॥ जयाचिफुटताचंडहाक ॥ लागेकाळाचेहृदयउक ॥ सदासं
 ग्रामिकरणीजधिक ॥ तोमैंदपडला ॥ ५६ ॥ ज्यासिद्धदेवोनिपरमानंद ॥ राजेनिगाळोपनविराचामंद
 तोहिबापापंजरीकुसुद ॥ निचेष्टीनपडला ॥ ५७ ॥ जयावालागनादोर्दंडचपेट ॥ चाळुकाहोउसकेमेन
 चेपोट ॥ तोहिपडलाहिमकुट ॥ मग्नहोउविरणांगणी ॥ ५८ ॥ येकयेककोटीचाप्रभु ॥ ज्याचेउडाणीनपुरेनमु
 पडलेतेरभनुषभराभरसु ॥ विरत्रयरणांगणी ॥ ५९ ॥ जयाचेमुजार्दंडतुळीतिवज्जाली ॥ संयामावाठार
 ल्हांतवेशी ॥ फणराकेरगिवेगंदच्छी ॥ हेहितिपेपडले ॥ ६० ॥ सत्पत्तिधुमर्यादासांडिता ॥ जेअवरुडाकनि
 मुजलत्ता ॥ तेविरत्रयपडलेजाबुवंता ॥ समुद्रवदुर्मुखदधीमुख ॥ ६१ ॥ योजनदयेजयाचिततु ॥ परवी
 रासीपंचाणानु ॥ तोहिवीरसनादनु ॥ शरजाळीपडला ॥ ६२ ॥ मेरुसमाणस्थुळसहज ॥ सदासंग्रामिजय
 वंतमुज ॥ तोहिविभद्यरुपेगज ॥ जाबुवंतापडला ॥ ६३ ॥ जयाचेकाळह ॥ तेनुल्लदंद ॥ वधिलेराक्षेस

4

बहु उन्मर ॥ नामसाविराचे दिंद ॥ तोहि बाणांकित जाला ॥ अगाजाबुवंता नक्षनाथा ॥ ऐशा पउत्ता
कपिचावळ्या ॥ येक येका विसागत वेथा ॥ सुर्य उगवेला ॥ ६५ ॥ सुर्याजुस निरणा आले ॥ कोठीस तस्ये
गनित जाले ॥ त्याचे विरभार वेग बाले ॥ संखे न हित जाला ॥ ६६ ॥ हाक जीताति क्षणारी सर्व हि बुडाले रण
सागरी ॥ याचा तरुणो पाव विवारी ॥ सीध विराजा बुवंता ॥ ६७ ॥ ऐसे परी सोनि विमोष पाते ॥ उन्नर दिधले जा
बुवंते ॥ जलपाज सवे हणु मंताते ॥ तरी सर्व हि उठतिला ॥ ६८ ॥ लंके हुनि कोटी न्यारी योजणे ॥ स्थिरा र्थी
चातरी रोनि गीरी रत्ने ॥ त्या वरी अमृत वल्ली चिवने ॥ जहने असति ॥ ६९ ॥ त्या दोहि पर्वता चिनावे ॥ चंद्र
गिरि दोणा गिरि ऐसी उन्नम ॥ त्याचे पाठरी पिरय्य मले ॥ तेथे जे राधि असति ॥ ७० ॥ त्या चिना मे निशे ल्यव
रणी ॥ संधी वनि सुवर्ण कणी ॥ चौथी संधि निचा ॥ जे जे करुनि साध कराया ॥ ७१ ॥ ऐसे ऐके निचा थोर ॥
विमोषण जाला चिंतातुर ॥ हणु जे जाबुवंतातुर ॥ जे जे करुनि साध कराया ॥ ७२ ॥ जे जे पास्छुळत
महं रंजर ॥ मार्गक्रमेने तो अपार ॥ संख्या बोलिली साचार ॥ योजणे न्यारी कोटी ॥ ७३ ॥ हणु मंते बळाचे नि
वेमवे ॥ अमर्याद किती क्रमावे ॥ रात्री मध्ये जावे यावे ॥ कैसे निपाहा हो ॥ ७४ ॥ जाला कि विकराव या भाला शुद्धी
तेरा न योजणे तर लाम हो रधी ॥ ते आश्चर्य करी वृद्धी ॥ जाली किर्तिलोकोत्तर ॥ ७५ ॥ तरी राहाता चे सह
अयेक ॥ ऐसे सह आराहा दनाक ॥ हे मेळ उनि सकळीक ॥ लक्षा येका विगणणा ॥ ७६ ॥ ऐशा कोटी न्यारी जाबुवं
वंता ॥ योजने संख्या गणना जाता ॥ पुणरपि परतो मियेता ॥ दुसऱ्या न्यारी कोटी ॥ ७७ ॥ ऐसे कोटी वेळ एक योज

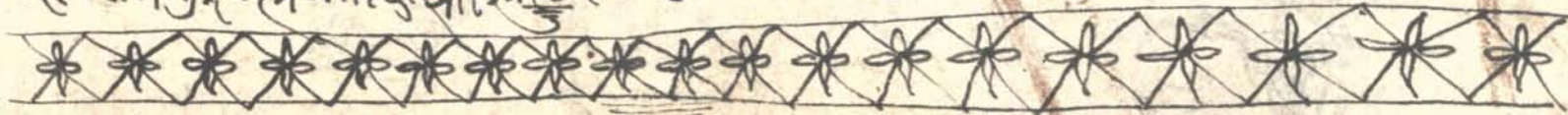
५४

नेमुमंडवयितुके रात्रिमध्ये हणुमंते ये के कैसे नित्रमावे ॥ ५४ ॥ हणु उनिजसाध्याकारणे ॥ अतंतपउलेआ
 पुलेउणे ॥ कोणालिळाधरीलीसितारमणे ॥ हेकवतनाहि ॥ ५५ ॥ कायचरीत्ररतुकेचिजाले ॥ किजभायमासेवे
 उवले ॥ कित्तरांदाचेलल्हालीहिले ॥ बंधनसराकाळ ॥ ५६ ॥ ऐसेविभीषणबोलत ॥ अतंतहदररचिंताकै
 त ॥ ५७ ॥ प्रतियुणरपीजबुवंत ॥ बोलताजाला ॥ ५८ ॥ हणुपेपरियेसीनैरुसनायेका ॥ पोलस्तीनुषीकुळदिप
 का ॥ हणुमंताचांमुळकथार्थराउका ॥ तुजनाहितरितेका ॥ ५९ ॥ जयाचेकंठदेवाप्रवेष्टीत ॥ माळाअलंउ
 चिरळत ॥ तयाचकोणकरुशकेगणीत ॥ तोसर्वश्रुचिजापावा ॥ ६० ॥ पिप्पलीकेसिबाहिमागनआव
 वि ॥ मझमेरुमाथायेउनिरेवे ॥ रातपदमनुस्य ॥ ६१ ॥ कैसेनिघडेला ॥ ६२ ॥ हणुपोनिह्यासवेभ्ररावे ॥ ज
 न्मजीवासिराणवैचे ॥ स्मृतिस्मृतिसिजयावे ॥ ६३ ॥ मोप्रकरण ॥ ६४ ॥ तोरीवजेसंतसर्वात्मा ॥ उप
 निषदेनजाणतिमहिमा ॥ त्यासिजाणिश्रीरामा ॥ ६५ ॥ वयनेदनाहि ॥ ६६ ॥ सुवपानाथतोभाळचंद ॥ सवानि
 चतुगुणसमुद् ॥ अवतरलायेकादशमउद् ॥ हणुमंतकपीवेशे ॥ ६७ ॥ विहनुहदयेसदासिवाचे ॥ शिव
 तोहदयेविहनुचे ॥ ऐसेजाणवेराचे ॥ वचणविश्वाउठ ॥ ६८ ॥ विहनुतोविश्वात्मागाम ॥ अवतारस्समपुत्र
 शोतम ॥ याचियाकायकारपोपल्वंगम ॥ शिवस्वयेअवतरला ॥ ६९ ॥ शिवेपंचबाणदधकेला ॥ तेणेसंकेते
 अहचर्यनटला ॥ जानारावणानिराळावयाजाला ॥ अकरावाउद् ॥ ७० ॥ ऐसेपरीसोनिप्रहोत्तर ॥ आसे

(5)

पितृश्रोतेचतुरा॥ ह्यपातिरावणेनरीथोर॥ त्रिवाचेमजणकेले॥ ९३॥ निवपिमक्तिकेलीरावणे॥ तनीनुद
क्षोभलाकवणेगुणे॥ ऐसेजणिनिप्रह्नीकाचेबोलणे॥ वत्ताउत्तरदेत॥ ९४॥ ह्यणेनुददराकदाहाविनि
रत्राग्रिवेपुजोलेउपच्यारि॥ अकरावारुदयाउपरी॥ पुजानदेखोनिक्षोभला॥ ९५॥ साक्रोधाचेनियोगे॥
सितामुद्रिकरुनिप्रसंगे॥ वनविध्वंसुनिवेगे॥ लंकादधकेती॥ ९६॥ वनपालजाणिलंकेराकुमर॥ त्याचा
प्रथमकेलासंकार॥ सितेसीस्वस्तकडुनियसागर॥ पुणर्यातरोनिआला॥ ९७॥ ह्यणउनिहणुमंतसामर्थ्य
इच्छाब्रह्मांउकनराकेपालये॥ रात्रिमधुनिवडीयेये॥ अनिलसंरायोनाहि॥ ९८॥ उगवलियासहअक्रिण
सरीसे॥ जायजनाचेतमपिसे॥ निंदंतितामराविनिसे॥ कृषीचक्रासिहोयिल॥ ९९॥ सावधानहे
तिरामलक्षमण॥ जैसेग१तात्रंगनीरितोला॥ कर्णसर्वसुखपावलियांसंकारण॥ रात्रिमोडेलमा
गुते॥ १००॥ प्रथमयुद्धिरंदजिते॥ सर्पजाबअसे॥ बाबुवलेहाते॥ तेसमइसुखेणेअमुते॥ सागीनलेऐसे॥ १०१॥
ऐसेबोलिताजाबुवंत॥ ऐकेनिबिभीषणअणंदेंहस॥ जैसाचक्रवाक्रांआदिस॥ पावतानिशीवैरिणी॥ १०२॥
त्यांजंति॥ १०३॥ हरुषेमोक्षपदमानिलेउणे॥ जाबुवंतप्रतिबोलिजेबिभीषणे॥ ह्यणेपूर्विसुखेणे॥ सजहि
सागितले॥ १०४॥ आतानुसियेबुद्धिचेनिप्रसंगे॥ आनिसंपुर्णमासियेनिभाग्ये॥ जाबोकाहणुमंतवेगे॥ वल्ली
आपावया॥ १०५॥ आनिव्हिआधारआठवला॥ सविष्यवाल्मीकअसेवदला॥ जेहणुमंतेद्रोणांगीरिबनिका
कपिजीववावया॥ १०६॥ ऐसेनुक्षनाक्षिसदोषई॥ बोलिलेह्यांगणाचाठड॥ हणुमंतपरीसोनिनेसमई॥ अनिउदितला॥

कपिअष्टेविरहपुंमंते॥ मनोव्यायेआपुलेनियित्ते॥ दोणाचळ आपुनिजैकेसिसर्वात्ते॥ उठविनमाबि॥
 ऐसेचिन्हउदेल्पावरि॥ चरणाशिरामाचेस्मनेजैतरी॥ किंबिंशनासिहपोमियेतवरी॥ तेनासांमाळिजे॥ १७०५॥
 अव्यग्रचैसेजेथेननरत्ने॥ समयोआजिचाकरीपाकरीगायेत्ते॥ बहुतचाग्यव्यापिमासीयेनप्रेत्ते॥ प्राप्तहोत
 काबोवाध्या॥ १७०६॥ याउपरिविन्नाषणबोले॥ नेत्रबोकिजवेपुर्णजाले॥ ह्मणेकैसेजानिकमिले॥ अतिघोर
 निशाग्रहरा॥ १७०७॥ जगतुमजहोतासिजवकी॥ तेणेनिशापिमकाळी॥ आतातुजगेलियाप्रेतमंडळी॥ मिये
 कटपडले॥ १७०८॥ अगनिस्तनावयादुःखअनिमार्ग॥ विदेशतपाधियाप्रसंग॥ येथेअवश्यपाहिजेसंग॥ दुसरीया
 चतुरावा॥ १७०९॥ जन्मांतरीचेपुण्यजरीपडे॥ ततिवसायुक्तगमआतुडे॥ जेनेकलनिपरमानंदजेडे॥ तुजेनिम
 बहुःखदरी॥ १७१०॥ आताहणुमंतातुजकारणे॥ कल्याणहोकेठिठुणे॥ आपुलियाप्रतापाचिकिर्णे॥ पसरीए
 थवीवरी॥ १७११॥ स्वर्गआक्रमुनिवैनतातनयो॥ पियुषजाणुनिपावलाजयो॥ तैसातुंपावगासमयो॥ सावरिप्रा
 णांति॥ १७१२॥ ऐसेंबिभीषणबोलिलीयावरी॥ पवणपुत्रप्रयाणकरी॥ उडिलनसरतिअमृतलहरी॥ सयदा
 नोडील॥ १७१३॥ इतिश्रियुद्धकांडशामायणी॥ कथाबाल्मिकीकाव्यरत्नधिरवाणी॥ श्रोतिपरीसोबेविचक्षणी॥
 छंददासमुद्रलहणे॥ १७१४॥

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com